

UPS, H-06 Tekst 6: *Lang dags ferd mot fnatt* - Et ‘nøkternt og konstruktivt’ spørsmålstejn ved UPS i dets nåværende form.

Yngvar B. Steinholt, IKL

“Antiintellektualisme og kunnskapsvegning er no etablerte berebjelkar i norsk utdanning.”

Stephen J. Walton

Innledning

For et snaut år siden ville jeg - til tross for dens åpenbare kraft og appell - tatt overfor gjengitte uttalelse som en velformulert overdrivelse. Tilsvarende kunne gjelde for Jon Elsters provokative utsagn om pedagogikken som en “faglig svak disiplin”. I løpet av UPS høsten 2006 har imidlertid min tidligere avmålthet til varskorop om forfall i det norske academia blitt skiftet ut med en klaustrofobisk krisefornemmelse. På dette området har jeg utvilsomt blitt tilført innsikt og har gjennomgått en viss utvikling i løpet av min deltagelse i universitetspedagogisk seminar. Det jeg bes om å svare på i denne teksten kan på sin side formuleres i en enkel setning: Forventninger, tid og arbeidsinnsats står på ingen måte i forhold til seminarets kompetanse- og kunnskapshevende uttelling. Resterende del av denne teksten vil jeg bruke til et forsøk på å forklare hvorfor.

Først en viktig presisering. Følgende kritikk er av prinsipiell art og retter seg mot UPS som institusjon. Fagkoordinator ved det seminaret jeg har deltatt på gjorde en imponerende og lite misunnelsesverdig innsats for å skape noe fruktbart av et konsept som, målsettingen tatt i betraktning, knapt kan kalles levedyktig. Etter mitt syn var det alene denne personlige innsatsen og engasjementet som sikret seminaret visse resultater.

En hermetisk læringsprosess

Følelsen av å ha vært innestengt i en snevert og innadvendt forhåndsdefinert matrise har vært påtrengende gjennom hele seminaret. Denne questback-lignende matrisen har gjennomgående insistert på tilegnelse av kunnskap på pedagogikkfagets ensidige premisser og vilkår. Den forutformaterte og umiddelbart målbare kunnskapen har bestemt grunnlaget for enhver videre analyse og vurdering fra deltagerens side. For å sitere UPS informasjonsmateriell: “Tekstene bør beskrive eget arbeid og læring innenfor hver modul på en nøktern og konstruktiv måte”.

La oss gå tilbake og se nærmere på de fem foregående tekstene jeg har skrevet til dette kurset. Hvordan skiller de seg fra kravet om å begrense seg til egen læring i løpet av seminaret? Jo, samtlige tekster tar utgangspunkt i egen *praksis*, ikke egen læring innen rammene av UPS. Hvorfor dette bevisste bruddet med formatet? Fordi det dersom jeg skulle begrense meg til den lærdom UPS har tilført meg ikke ville være i stand til å skrive de påkrevde tekstene. Det ville i så fall kreve en metodisk fortregning og fraskrivelse av enhver tidligere erfaring og en falsk idealisering av UPS’ innhold som i altoverveiende grad nytt, relevant og faglig stimulerende. Jeg har en foruroligende følelse av at UPS i ikke uoversebar grad forventer en slik forstillelse og fortregning hos sine deltagere.

Hvor kommer en slik holdning til seminardeltagernes kunnskapstilegnelse fra? Man fristes til å tro at UPS i utgangspunktet er grunnlagt som en byråkratisk instans for kvalitetskontroll, snarere enn som en kunnskapsbyggende vitenskapsinstitusjon. Følgelig hegner seminaret om sin eksistensberettigelse og frykter, som enhver annen byråkratisk instans, å bli konfrontert med sin egen mangel på substans. Slik jeg opplevde det var seminaret i bekymringsverdig grad blottet for utfordrende og krevende teori, og uten rom for etiske og filosofiske betraktninger. Det det kokte ned til var spredte praktiske råd og vink som - *i kraft av tidligere erfaring* med

hhv. undervisning, eksamensarbeid, evaluering og veiledning - tillot et minimum av økning i pedagogisk kompetanse. Disse 'dryppene' av ny innsikt utgjorde langt fra noe tilstrekkelig grunnlag til å bygge fire essays på, i beste fall noe å krydre tekstene med. Sammenholder man den praktiske nytteverdien av UPS med antall arbeidstimer blir det fristende å spørre hvorfor man lar høyt kompetente ansatte tilbringe sine arbeidstimer med å reprodusere en uambisiøs, hermetisk og lite stimulerende kunnskapsmatrise. Dersom drivkraften bak UPS virkelig er et reellt ønske om å heve undervisningskompetansen, burde noen snart spørre seg om keiseren har klær på.

Systematisk undervurdering

Deltagerne ved UPS har et utdannelsesnivå som må kunne regnes blant landets absolutt høyeste. De aller fleste har minimum mastergrad, gjerne doktorgrad og de fleste har i tillegg allsidig erfaring fra praksis innenfor de områder seminaret dekker. Summen av disse erfaringene burde utgjøre enorme ressurser for ethvert kursopplegg av denne typen. I tillegg har mange av deltagerne førstehånds erfaring med kommunikasjonsteori, filosofi, logikk, statistikk, tekstanalyse, språkfilosofi, og en rekke andre felter med direkte eller indirekte relevans for pedagogisk virksomhet. Her sitter man altså med en ekstremt kompetent gruppe deltagere med en allsidig intellektuell kapasitet, og som dessuten i stor grad beskjeftiger seg med spørsmål med åpenbar relevans for et pedagogisk kurs. Hva gjør UPS med disse ressursene?

Tilsynelatende gjør man alt som står i ens makt for å hindre at de kommer til anvendelse. Det opprettes vanntette faglige skott som forhindrer enhver dialog mellom deltagernes faglig-teoretiske bakgrunn og seminarets. Egenvalgt pensum må holdes på et nivå som korresponderer med pensumverkenes. Nivået må for enhver pris ikke heves ved at noen

trekker inn teori fra eget (les: fremmed) fagområde. Hvorfor? Et raskt blikk på pensumtekstene kan gi en idé om dette: Én del av disse er tekstene hentet fra lærerutdanningen, en annen del er nært knyttet til undervisningspolitiske reformprosjekter. Forfatterne er nesten utelukkende norske og nordiske fagpedagoger som siterer andre norske og nordiske fagpedagoger, med unntaksvis sekundærreferanser til en og annen britisk eller amerikansk fagpedagog. Framsatte påstander og analytiske ambisjoner holder her et nivå vel tilpasset en 'løs og uformell' tekstlig form, og kompletteres av et påfallende fravær av interesse for relevant tenkning og teori som måtte ha opphav hinsides pedagogikkens jernteppe.

Hvorfor virker det som man fra et *universitets*pedagogisk seminars side er livende redd for å se Baudrillard, Lotman eller Ricoeur på deltagernes selvvalgte pensum? Hvorfor denne frykten for å få inn en oppgave som eksempelvis drøfter forelesningsarbeid ut fra Bauman og Briggs' (1990) begreper om kontekstualisering, dekontekstualisering og rekontekstualisering av performans, eller undervisningssituasjonen på bakgrunn av Bakhtins (1986) konsept om talesjangre? Er det fordi pedagogikken er seg selv nok og hinsides ethvert behov for å ta stiling til et nytt begrep, forholde seg til et nytt konsept, lære noe nytt?

Det kan synes som om det ligger noen dypt misforståtte 'demokratiske' idealer bak denne antiintellektualismen: Alt skal være likt for alle, alle får sin skjefull medisin, og så får hver enkelt leke videre med forskningen sin etterpå. På UPS er alle like og skal sitte pent ned og tygge det samme forutbestemte stoffet for i ettertid skriftlig å redegjøre for hvordan man har fordøyd det, hvordan det føltes, og hvilke eksakte bestanddeler man nyttegjorde seg. Seminardeltagerne får se professorer i pedagogikk presentere velprøvde pedagogiske grep, og oppleve at de samme grepene blir anvendt på dem selv: "Snakker du med deg selv?" spør professoren, "Av og til, kanskje," svarer dr. philos. Lille Per, og føler seg dermed inkludert i

gruppen og klar til å fylle sitt åpne barnesinn med pedagogikkens næringsrike nektar.¹ Skal dr. philos. Lille Per nå åpne munnen og si at den faglige metabolismen hans har utviklet seg hinsides dette stadiet i løpet av tjue års akademisk karriere, eller skal han klokkelig ti stille og telle timer til dagens samling er over?

Et regnskap til etterretning

Hva bør UPS være? Hvordan bør man utnytte de overveldende ressursene en forsamling av mastre og doctores representerer? Hvordan skal man stimulere og inspirere deltagerne til å forholde seg aktivt til sin egen undervisning? Dette burde være de første og største utfordringene for UPS. Dersom deltagerens potensiale til å bidra med kompetanse fra egne fagfelt ikke tilgodeses i større grad, og hvis de ikke tilkjennes en mer aktiv og selvstendig rolle, vil seminaret for all framtid forbli en bitter pille i deltagerens øyne: noe de er forpliktet til å presse i seg.

Til slutt: I tråd med en tid der alt på død og liv skal måles i penger, frister det å gjøre et lite retorisk regnestykke: Finn ut hva det koster i rene arbeidstimer å holde femogtjue mastre og et titalls doctores på fire sjutimers samlinger. Gjør så et overslag over hva det koster deltagerne i studietimer utover dette. Summér og legg til kostnadene ved å holde og administrere seminaret. Hvordan står den samlede kompetanseøkningen i forhold til den samlede ressursbruken?

1. Spørsmålet er autentisk. Det ble stilt til undertegnede av professor i pedagogikk ved NTNU, Torlaug Løkensgaard Hoel, på UPS-samlingen om veiledning av skriftlige oppgaver den 13. november 2006. Denne fullstendig formåls- og innholdsløse forestillingen bar jeg over med i godt og vel to timer før jeg trakk meg tilbake for å investere arbeidstiden i konkret undervisningsforberedelse.

Så langt var vel dette økonomens perspektiv. Mer interessant blir det hvis vi snur på spørsmålet og spør: Hvor faglig utfordrende, horisontutvidende og inspirerende bør UPS være for å stå i forhold til den faglige kapasiteten det legger beslag på? Hvis ikke UPS skal fortsette å tjene som motor for økt antiintellektualisme og kunnskapsvegring i norsk høyere utdanning er tiden snart overmoden for å stille seg slike spørsmål.

Kilder

Elster, Jon: gjengitt i *Morgenbladet* 15.-21. desember 2006: 6.

Bakhtin, Mikhail 1986: *Speech genres and other late essays*. Austin, University of Texas Press

Bauman Richard og Charles Briggs 1990: Poetics and performance as critical perspectives on language and social life. I *Annual Review of Anthropology* 19: 59-88

Walton, Stephen J. sitert i *Le Monde Diplomatique*, Nordisk utgave, februar 2007: 3.

UPS-handout: "Oversikt over tekstene".